

3. Сидоренко В. Політехнічна освіта: сучасне бачення проблеми. *Трудова підготовка в закладах освіти*. 2005. № 2. С. 4–7.

Василь ФАЗАН

ВЗАЄМОДІЯ ВИКЛАДАЧА І СТУДЕНТА У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДЛЯ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Готовність майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії тлумачимо як особистісно-професійний конструкт, що відображає прагнення учителя фізичної культури конструювати моделі та алгоритми безбар'єрного освітнього процесу, здатність планувати та моделювати, розробляти та реалізовувати, координувати та варіювати, контролювати та верифікувати різні види індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії.

Складовими готовності, що характеризує якість підготовки майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії є:

орієнтаційний компонент, який обіймає систему знань студентів щодо варіативного різноманіття індивідуальної роботи та способів індивідуалізації фізичного виховання учнів, обізнаності майбутніх учителів фізичної культури із видами інклюзії та способами її реалізації в освітньому середовищі школи;

технологічний компонент, що вміщує систему спеціальних умінь та навичок, необхідних для здійснення моніторингу фізичного, психічного та емоційного стану учнів; комплекс педагогічних технік індивідуального корекційно-оздоровчого та реабілітаційно-абілітаційного впливу на учнів в умовах інклюзії;

професійний компонент, що віддзеркалює стійку професійну світоглядну позицію майбутнього вчителя фізичної культури в контексті індивідуалізації фізичного виховання учнів в умовах інклюзії;

індивідуальний компонент – як комплекс властивостей та якостей особистості майбутнього вчителя, що дозволяють йому оптимізувати власні зусилля в контексті індивідуалізації фізичного виховання школярів в умовах інклюзії [3].

Спираючись на зміст та структуру готовності майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії, висуваємо показники критеріїв спираючись на те, що професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури у закладі вищої освіти здійснюється на основі поетапного засвоєння професійно-орієнтованих знань, які дозволяють компетентно виконувати весь спектр професійних завдань з магістральною метою – повноцінне фізичне виховання школярів [1]. Разом із цим, аналіз сучасних тенденцій підготовки майбутніх учителів фізичного виховання, невтішна статистика щодо стану здоров'я молоді дозволяє стверджувати, що в системі професійних знань студентів-випускників вкрай не вистачає обізнаності зі специфічними формами та видами індивідуальної роботи з учнями, яка дозволяє диференціювати процес фізичного виховання дітей відповідно рівня їх фізичного, розумового, психічного та емоційного розвитку. Водночас, реалізація концепції інклюзивної освіти у практику роботи загальноосвітньої школи вимагає від випускників обізнаності щодо специфічних рис інклюзії в освіті, зокрема – в контексті роботи вчителя фізичної культури в інклюзивному освітньому середовищі.

На нашу думку, показниками готовності майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії можуть бути обізнаність із видами індивідуальної роботи та обізнаність щодо видів інклюзії в освіті. Наявність специфічної *інформації* дозволить майбутнім учителям фізичної культури не лише орієнтуватись у проблематиці інклюзії в системі фізичного виховання, а й проектувати процес фізичного

виховання з метою не лише розвитку фізичної досконалості, а й реалізацію індивідуальних можливостей кожного учня.

Впродовж багатьох десятиліть професійна підготовка вчителів фізичної культури спрямовувала їх, передусім, на набуття базових професійних знань щодо вікової періодизації учнів, своєрідності фізичного розвитку в межах кожної групи: дошкільники, учні початкової школи, учні старшої школи, студенти. Проблематика моніторингу психічного та емоційного стану дитини не була пріоритетною у професійній діяльності вчителя фізичної культури. Поступова трансформація системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури в контексті розробки сучасних підходів до фізичного виховання з урахуванням індивідуального розвитку кожної дитини, реалізація інклюзії в освітньому середовищі школи призвела до того, що випускники вишу не здатні використовувати весь інструментарій для професійних задач, розв'язання яких відтворює інклюзивний зміст фізичного виховання. На нашу думку, сучасний вчитель фізичного виховання має майстерно володіти інструментами адекватної діагностики не лише фізичного стану, а й засобами моніторингу емоційного стану дитини, особливостей його просування індивідуальною траєкторією розвитку, прогнозувати результати індивідуальної роботи для кожного [2]. Показниками сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії слід обрати спеціальні вміння, що забезпечують вільне володіння вчителем всім арсеналом моніторингу фізичного, емоційного, розумового та психічного стану дитини. Крім того, важливою в контексті індивідуальної роботи з учнями є здатність до прогностичної діяльності, оскільки розробка індивідуальних траєкторій фізичного розвитку вимагає як постійного проміжкового оцінювання та діагностики, так і вмілого прогнозування мети роботи для кожного школяра.

На цих підставах критерієм сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії ми визначаємо: *інструментальний критерій* з показниками: спеціальні вміння (уміння здійснювати моніторинг фізичного, розумового, психічного та емоційного розвитку учня); прогностичні вміння.

На нашу думку, професійна діяльність сучасного вчителя фізичної культури кардинально змінилась за останні декілька років через те, що загальна система освіти в Україні набула ознак «олюднення» та «людиновтірного» характеру. На зміну концепції валеологічного виховання прийшла концепція здоров'язбереження. Відтак, пріоритетним напрямом у професійній діяльності вчителя фізичної культури поступово стає не підтримання сталого фізичного розвитку кожного, а підтримка індивідуального розвитку кожного в усьому його різноманітті. Це вимагає від учителя фізичної культури свідомого позитивного ставлення до ідеології інклюзії та здоров'язбереження, усвідомленого використання механізмів педагогічної підтримки та педагогічного супроводу, зміни рольової позиції – виконання ролі наставника, фасилітатора, тьютора [4].

Це надає нам підстав у якості показників сформованості готовності майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями обрати варіативи їх професійної позиції в контексті здоров'язбереження, а усвідомлення професійної ролі фасилітатора фізичного індивідуального розвитку кожної дитини дозволить виконувати професійні завдання в інклюзивному освітньому середовищі в повному обсязі. Саме свідомість учителя фізичної культури генерує його світоглядну позицію – розуміння цінності індивідуальності кожної дитини в усьому її різноманітті, а світоглядні настанови на здоров'язбереження та фасилітаційну підтримку фізичного розвитку кожної розмаїтої дитини роблять вчителя повноцінним суб'єктом освітньої інклюзії.

Список використаних джерел

1. Кондрашова Л. В. Моральна психологічна готовність студента до вчительської діяльності. Київ : Вища школа, 1987. 56 с.
2. Зеер Е. Ф. Психология профессионального развития. Москва : Академия, 2006. 240 с.
3. Фісун О. В. Формування фасилітуючої позиції вчителя в системі науково-методичної роботи загальноосвітнього навчального закладу: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2011. 209 с.
4. Шевців З. М. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу: монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 384 с.

Ірина ЦЕБРІЙ

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ В ІСТОРИЧНОМУ КОЛОВОРОТІ: ВІД ПЕРШИХ СТАТУТІВ ДО ТРАНСФОРМАЦІЙ СЬОГОДЕННЯ

Історія європейського університету, як і історія європейської освіти, завжди знаходилася в історичному коловороті: з'являлися нові цінності й заперечувалися попередні, потім ці «нові цінності» теж застарівали, а старі, на диво, відроджувалися. Цей процес був і є безкінечним. Так, на рубежі ХХ – ХХІ століть в Україні почали відроджуватися цінності студентського самоврядування й управління, які ще в ХІІІ столітті в європейському суспільстві мали надзвичайно міцні позиції.

Відносини між студентами і викладачами, взаємні права і обов'язки регулював статут, розроблений школярами (так називали студентів, котрі навчалися на факультеті мистецтв). Статут був своєрідною конституцією, за законами якої мала жити вся вчена корпорація. Наведемо приклади статутів Паризького університету (Сорбонні) 1215 та 1255 років і правила статуту «Authentica Habita» Болонського юридичного університету (звернемо увагу на наступне: чи не дивно, що європеїзація освіти в Україні мала назву «Болонської системи»?)

Відповідно до статуту Паризького університету 1215 року визначалися основні правила життя корпоративної спільноти (Dodsleu, 2002, p. 74):

1. Незалежне становище університету від влади міських магістратів.
2. Навчальна структура університету (кількість факультетів, термін навчання на них та майбутня кваліфікація випускника).
3. Навчальна програма університету: кількість дисциплін для кожного року навчання, їхній поділ на ординарні та екстраординарні.
4. Форми проведення занять (лекції, репетиції, диспутації) і форми контролю.
5. Єдина мова для навчання – латина.
6. Умови вступу до університету.
7. Обов'язковість прийняття присяги для кожного студента.
8. Умови виборності декана факультету і ректора університету.
9. Умови призначення прокураторів націй і духовного вихователя до кожного студента.
10. Права та обов'язки професорів університету.
11. Повноваження Ради університету, до якої входили професори, магістри і студенти.
12. Права і обов'язки магістрів і студентів.
13. Структура адміністрації націй і земляцтв і правила її обрання.
14. Структура обов'язкових складових частин університету (бібліотеки, скрипторії, друкарні, лікарні, крамниці, таверни тощо).